

det mindste at hindre, at der i Fremtiden i de nye Huse blev bygget saa elendige Huller til Soverum for Tyendet.

Vi vil nu lade den norske Læge, Dr. Nissen, tale. Han siger:

„Naturligvis er det, at der er noget, som hedder „Tyende i Andens Husstand“, Umoral. Det er en anden Form for Slaveri, og den Tid kommer selvfølgelig, da „Tjenestetyende“ ikke vil eksistere mere. Maaske vil en og anden studse ved dette. Jeg skal da minde om, at vi endnu har Hustugt, at en Tjener ikke er Herre over sin egen Fritid — han eller hun kan i Medhold af Loven jages ud af Tjenesten, om de forsøger at trodse dette — og endelig det, at en Tjener ikke er stemmeberettiget, *fordi han er Tjener*: det vil sige: fordi han ikke er sig selv, men anden Mands. I den Grad har ogsaa dette Afhængighedsforhold slaaet dybe Rødder i Tjenernes Bevidsthed, at da jeg blandt Kristianias 7,000 Tjenestepiger søgte at faa en Udflugt i Stand, meldte der sig 25. Og spurgte jeg om Grunden, fik jeg altid det samme Svar: de turde ikke bede sig fri en Søndag Eftermiddag saa tidligt som Kl. 2 — havde det endda været Kl. 5! Naturligvis er dette fejt Overdrivelse fra Pigernes Side — mange af dem vilde have faaet Tildelelsen — men det viser slaaende, hvad *de selv* mener om Stillingen. De betragter sig som absolut afhængige af Fruen, som et Stykke Inventar, som intet kan forlange, mens de andre kan forlange alt af dem.

Men meget værre end dette er det, at mange mener, at det med dette er, som det bør være. De har lært saa fra de var smaa; de hørte det i hver Religionstime og siden hører de det gentaget i Kirken. saa ofte de faar Anledning til at rive sig løs fra Skurebøtten og Barnekammeret. Lydighed og Forsagelse — det er Begyndelsen og Enden; de har jo en Evighed at vinde ind igen det, som de maatte have tabt her. Lykkeligvis er der en og anden blandt dem, som dog ikke mener saa. Og det ogsaa blandt de oprigtige Kristne af dem. Det er disse, jeg mener, det er Pligt at søge at vække til fuld Bevidsthed — først for deres egen Skyld, dernæst for Arbejderbevægelsens.

Det er et saadant Arbejde, jeg har begyndt i Kristiania. Der er mange Grunde for at søge at organisere Tjenestepigerne og just dem:

1. Fordi Kvinderne i det hele taget maa med i Arbejderbevægelsen, hvis denne ikke skal lide alt for meget ved disses Uvidenhed om Spørgsmaalene og staaen udenfor dem.
2. Fordi det er fra Tjenestepigerne, at Arbejderne gennemgaaende tager sine Hustruer, og disse Hustruer bliver den følgende Arbejdsslægts nærmeste Opdragere.
3. Fordi det i og for sig skulde synes lettere at faa Tjenestepigerne med, da det er dem af de kvindelige Arbejdere, som dog har noget Krav til Livet — fordi de ser noget af det — og dertil er bedre økonomisk stillede end de fleste andre.
4. Fordi Tilgangen af Tjenestepiger er liden og Konkurrencen saaledes forholdsvist ubetydelig.
5. Og endelig fordi det, naar det gælder Tjenestepigerne, lige over for udenforstaaende er lettere at paapege alt det

uheldige i Stillingen og vække Medfølelse, end naar det gælder andre. I et Samfund som vort kommer nemlig alle i nær Berøring med denne Klasse Mennesker, og gjort opmærksom er der ikke nogen, som ikke til syvende og sidst indser, at de Krav, som man opstiller, er billige og retfærdige. Jeg tager her trøstigt alle dem med, som har sund Fornuft og ikke har Særinteresser af at arbejde imod den, idet jeg er vis paa, at deres Samvittighed stemmer med min. Som Bevis paa, at jeg mener ret paa dette Punkt, tager jeg det, at der i den mig fjendtlige Presse ikke har været anført et eneste Ord imod de af mig opstillede Fordringer. Og dog har der været skrevet mangfoldigt om Spørgsmaalet.

Hvorledes har nu altsaa Kristianiapigerne det, og hvad er det, som de maa ønske ændret?

Jeg taler som Læge og tager Sagen rent udvortes.

Der er da tre Punkter, paa hvilke jeg har søgt at faa Agitationen op. Det er *Arbejdstiden, Lønnen og hendes Værelse.*

Hun maa have kortere Arbejdstid med rimelig Fritid til eget Brug.

Der er neppe nogen, som har saa lang Arbejdstid i Døgnet som Tjenestepigerne. Dertil har hun gennemgaaende ingen fuld Søndagshvile. Man svarer dertil, at hun har Stunder ind imellem, hvor hun ikke arbejder og som hun altsaa kan hvile i. Jeg svarer, at det gælder ikke. For det har de aller fleste andre ogsaa, f. Eks. Handelsbetjenten, Kasserersken, Vognmandskusken, Barbersvenden, Telefonistinden o. s. v. Der er ikke mange, som ikke kan slippe Arbejdet et Øjeblik. Men derfor er de lige fuldt i Arbejde, og Tiden er ikke deres egen.

Og hvorledes man saa end vil regne det ud med Hensyn til Tjenestepigerens Arbejdstid, saa faar man det nu ikke anderledes end til, at de aller fleste af dem gaar i mere eller mindre haardt Arbejde 15 à 16 Timer. Og fordeler man Søndagsarbejdet paa Hverdagens, bliver det 17 à 18; mange endog mere. Der er meget faa, som kun har 14 à 15 Arbejdstimer.

Mængden af vore Tjenestepiger har aldrig fri. Er der en Stund tilovers fra det regelmæssige daglige Arbejde, findes der paa noget for hende, saa hun stadig ser sig beskæftiget. Friertermiddag til at gøre sit eget Tøj i Stand, som de havde før, er mere og mere gaaet af Brug. Og vil de bruge Natten, nægtes dem Lys. Man ser derfor nu jævnlig det løjerlige, at den Tjenestepige, som vil se lidt ordenlig ud og hvis Løn tillader hende det, maa holde Sypige for at faa sit Tøj lidt i Orden. Heller ikke Maaltidshvil faar de fleste Tjenestepiger — ikke en Gang saa længe hun spiser den halvkolde Mad paa Køkkenbænken.

(Fortsættes.)

En Spaadom.

Inde fra den store Fabrikbygning, som ligger saa ensom derude paa Næsset, med den tilfrosne Sø foran sig, og bag sig de store Gran- og Fyrreskove, hvidpudrede af Sneen, klinger Musik og munter Tale og Latter.

Uagtet det er Juleaften, saa er dog alle Salene klart oplyste, men et andet Billede end det vante daglige møder den indtrædendes Blik.

Her er Liv og Tummel, men det er ikke Arbejdets Liv; de store Maskiner puster og stønner ikke og ryster ikke Bygningen i dens Grundvold.

Salene er ryddede, alt er pudset saa fint og net. Gulvet i den store Indpakkings-sal er af flittige Arbejdersker skuret blændende hvidt, og der skal Dansen trædes, naar de tre mægtige Grantræer med Jule-sne og Englehaar paa Grenene først har været tændt og er blevne plyndrede.

Hele Fabrikens Personale befandt sig i de mindre Sale, der stødte op til den større, og en broget Blanding var det.

En gammel Dalmas (Karl fra Dalarne) sad og snakkede op med en aldrende Kulla (Pige fra Dalarne) og foreholdt hende, at hun dog skulde have saa megen „Ekstraktion“, at hun kunde tage den lille Snadde af Munden, naar hun skulde i fint Selskab. Pigen røg dog ufortrødent og mente, at det var tidsnok at stikke Piben i Lommen, naar Herskabet kom. En halv Snæs unge Dalkullar i deres Hjemlands smukke Festdragt dansede lystig omkring til Tonerne af en Harmonika, som en melankolsk Nordlænding haandterede. En livlig lille Franskmand stod i ivrig Disput med tre fire Tyskere og en Polak, medens Stockholmspigerne stod stive og pyntede i deres efterrabede Dame-drugt og saa forventningsfulde mod Døren og hen efter en Flok Ungersvende, hvem de koketterede ivrigt med.

De ældre Mænd og deres Koner snakkede betænksomt sammen, og efter deres Ansigtstudtryk at dømme, var det nok ikke lutter Fornøjelse alt, hvad de havde at drøfte.

Børnene løb omkring og legede blandt de voksne, men naar de kom i Nærheden af det Hjørne, hvor den lille lavstammede Russer med det ægte mongolske Ansigt sad, tavs og indesluttet, saa gik de udenom, saa langt de bare kunde.

„Russeren“, som han almindelig kaldtes, var kommen til Fabriken for et Par Maaneders siden. Det var hans Specialitet at lave russisk Marmelade, og for denne store Konfektfabrik ansaas han for at være en hel Gevinst, men han var ligesom menneskesky, talte kun med Fabrikherren og en enkelt Gang med de tyske Arbejdere. Deres Sprog var det eneste, han forstod.

Alt i alt var her vel samlet henved et Hundrede Mennesker paa denne Juleaften, da Fabrikherren havde budt dem til Fest.

* * *

Denne Bestillingsseddel udklippes, paategnes og tilstilles det nærmeste Poststed.

Se næste Side.